

Historia filozofii polskiej

Pozytywizm
Dr Magdalena Płotka

Pozytywizm - założyciele

- Twórcą pozytywizmu był August Comte
- W latach 1830-1842 wydał sześciotomowy *Kurs filozofii pozytywnej*
- Aby wiedza mogła być praktyczna, musi być pewna, ścisła i oparta na faktach
- Ma dążyć do wyników pozytywnych, a nie ograniczać się do krytyki
- W podziale nauk Comte na nauki konkretne i abstrakcyjne nie ma filozofii, ani psychologii
- Filozofia nie jest nauką, jej zadaniem jest raczej systematyzacja wyników nauki i dostarczenie racjonalnego obrazu świata
- Praktyczna funkcja wiedzy – wiedza służy ludzkości w ten sposób, że pomaga w osiągnięciu szczęścia
- Anglia stała się głównym bastionem pozytywizmu w drugiej połowie XIX w. (John Stuart Mill) – opracował metodologię nauk (indukcyjną) oraz zaproponował utilitaryzm w etyce
- Mill popierał ruch emancypacyjny kobiet, gdy był posłem do Izby Gmin, domagał się prawa wyborczego dla kobiet, wraz z żoną (Harriet Taylor Mill) napisał *Poddaństwo kobiet*
- Herbert Spencer – twórca „darwinizmu socjologicznego”: rzeczywistość społeczna jest pochodną przyrody, był ewolucjonistą, darwinistą (uważał, że prawa ewolucji rządzą społeczeństwem)

Okres rozwoju nauki i jej wpływ na codzienne życie ludzkie

Początki pozytywizmu w Polsce

- Elementy pozytywizmu były wyraźne w filozofii polskiego oświecenia (Śniadecki, Kołłątaj, Staszic)
- Pozytywiści warszawscy wystąpili publicznie w 1871 roku w Szkole Głównej
- Warszawa – główny ośrodek pozytywizmu polskiego
- Propagowali swoje idee głównie przez publicystykę
- Prepozytywizm – Dominik Szulc (uczeń Śniadeckiego):
- Podzielił ewolucję ludzkiej myśli na:
 - **Sofię** (wiedza typu religijnego, zakładającego aprioryzm, jak u Platona czy Kanta),
 - **Filozofię** (idealizm niemiecki jako teoria świata) i
 - **Umiejętność** (wiedza oparta na faktach i metodologicznie uporządkowana)
- Szulc uznał ruch romantyczny za najniższej stojący w hierarchii pod względem wartości poznawczych
- Prepozytywiści byli łącznikiem między ideami Oświecenia a pozytywizmem warszawskim

Początki neoscholastyki

- Encyklika Aeterni Patris, wydana przez Leona XIII w 1879 r wzywał do intensyfikacji studiów nad myślą Tomasza z Akwinu
- Początek ruchu neotomistycznego
- Pierwszy wykład filozofii neoscholastycznej w Krakowie wygłosił Stefan Pawlicki (1882)
 - Ks. Franciszek Gabryl (1866-1914), dominikanin
 - Kazimierz Weiss (1865-1934), rektor Uniwersytetu Lwowskiego
 - Ks. Idzi Radziszewski (1871-1922), profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (postał w 1918 z jego inicjatywy)
- Warto zwrócić uwagę na:
 - A. polemiki neoscholastyków polskich z innymi kierunkami filozoficznymi, zwłaszcza z modernizmem i pozytywizmem
 - B. kompleksowa obrona zasady celowości
 - C. badania historyczno-filozoficzne
 - D. prace z kosmologii i filozofii przyrody
 - Dzięki powstaniu KUL neoscholastyka polska zyskała własny ośrodek akademicki
- Neoscholastycy próbowali unowocześnić tomizm przez włączenie do niego pewnych idei płynących z zewnątrz